

Energisystem
Erik Lejerskog, 08-677 25 69
erik.lejerskog@energiforetagen.se

Svenska kraftnät

Offentligt samråd om Svenska kraftnäts avtal om utbyte av data samt förslag till ändringar i Ei:s föreskrift om utbyte av data

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Generella synpunkter

Energiföretagen ser inget värde i att införa den nya strukturen för utbyte av data. Att använda de till transmissionsnätet anslutna systemansvariga för distributionssystemet till att agera mellanhand är inte tillräckligt motiverat. Den föreslagna ordningen innebär en ökad administration och ökade kostnader för dessa mellanhänder.

Energiföretagen anser att Svenska kraftnät i sin roll som systemansvarig för överföringssystemet har varit bristfälliga i samordningen mot systemansvariga för distributionssystemet vad det gäller framtagandet av nationellt systemansvarsavtal. Alla typer av avtal kräver initial process där båda parter är överens om syfte, mål, principer annars saknas förutsättningar för ett avtal. Systemansvariga för distributionssystemet och övriga intressenter borde ha involverat mycket tidigare i framtagandet av avtalet. Dessa brister kan omöjligt överbryggas via en remissrunda då remissrundorna inte kan ersätta den samverkan som krävs i komplexa frågeställningar som Svenska kraftnät har hoppat över. Svenska kraftnäts tillvägagångssätt att skicka ut avtal med deras ensidiga vägval och lösningar uppfyller inte andemeningen eller direkta skrivningar i 2017/1485. Då processerna ska vara ändamålsenliga, proportionerliga, effektiva. Det innebär i sammanhanget att frågor ska besvaras angående exempelvis centralisering v.s. decentralisering (dynamisk modell centraliserat, Statisk modell decentraliserat) vad är rimligt. Då vi anser att det krävs omtag med framtagandet av de nationella systemansvarsavtalen så tycker vi att Svenska kraftnät i samordning med systemansvariga för distributionssystemet ska ta fram ett avtal som mer i grunden liknar systemdriftsavtalen (SOA) som tecknas mellan de nordiska systemansvariga.

Energimarknadsinspektionens tidigare föreskrift EIFS2019:7, nu EIFS 2024:3, om fastställande av krav på datautbyte mellan elnätsföretag och betydande nätanvändare har nyligen reviderats och vi noterar att Energimarknadsinspektionen har valt att behålla systematiken att samtliga systemansvariga för distributionssystemet ska leverera data till Svenska kraftnät. I

2 kap. 1 § i EIFS2024:3 anges att "Senast den 1 maj och senast den 1 november varje år ska systemansvarig för ett distributionssystem förse den systemansvariga för överföringssystemet med bästa möjliga uppskattning av den sammanlagda installerade kapaciteten per produktslag...". Detta omöjliggör alltså regionnäten som mellanhänder i detta, så som föreslagits i avtalsförslaget. EIFS2024:3 träder i kraft den 1 juli i år. Den föreskrift som Svenska kraftnät har ute för synpunkter (EIFS2019:7) är upphävd av Energimarknadsinspektionen och återfinns på deras webbsida under "upphävda föreskrifter". Därför väljer vi här att inte ytterligare kommentera Svenska kraftnäts ändringsförslag till EIFS2019:7.

Vi ställer oss också frågande till varför man har frångått det tidigare arbetet inom KORRR-utredningen, *Realtidsdata - Processer, format och vägledning för datautbyte av systemdriftinformation*, och kopplingen till kraftsystemhubben. Samverkan mellan aktörer inom branschen såsom skedde i KORRR-utredningen, där aspekter från Svenska kraftnät, systemansvariga för distributionssystemet och betydande nätanvändare, gav en avvägd lösning för datainsamling. Att branschgemensamt samverka är att föredra före att Svenska kraftnät för samverkan nyttjar kortaste möjligheten enligt 2017/1485, en månads officiellt samråd. En vidareutveckling av det föredragna arbetssättet enligt ovan (såsom skedde inom KORRR-utredningen) kan dessutom vara att på ett tydligare sätt involvera fler DSO:er i arbetet och inte endast de som är direkt anslutna till transmissionsnätet.

Vi anser att ansvarsfördelningen är bättre när alla systemansvariga för distributionssystemet har ett ansvar att leverera data till Svenska kraftnät. Ett sådant datautbyte skulle kunna ske via kraftsystemhubben och arbetet med framtagandet av denna borde fortgå. Detta i stället för att lägga ett enormt ansvar på systemansvariga för distributionssystemet som är anslutna till Svenska kraftnät att ta fram egna lösningar för insamling av data. Om man är systemansvarig för distributionssystem så har man också ett ansvar för exempelvis leverans av realtidsdata och modellering. Tjänsten kan givetvis utföras av överliggande nät eller Svenska kraftnät men grundansvaret ska ligga kvar hos systemansvarig för distributionssystem.

Dynamisk modellering bör behållas av Svenska kraftnät. Det är viktigt att Svenska kraftnät utför modellering och dynamisk simulering av produktionsmoduler.

Det är också viktigt att Svenska kraftnät ger en helhetsbild av de olika avtalen som ska tas fram och hur de kopplar till befintliga avtal och processer. Exempelvis anslutningsavtalen samt hur datainsamlingen i förslaget avtal kopplar till annan datainsamling som görs inom överensstämmelseförfarandet i anslutningskoderna, men också vid till exempel leverans av systemtjänster där realtidsdata ska levereras direkt till Svenska kraftnät. Här är det viktigt att producenter inte behöver leverera samma data till flera parter om det inte finns mycket starka skäl och att realtidsdata alltid levereras i samma format. Då det kan bli svårt och dyrt att bygga och underhålla en teknisk lösning med olika kommunikationssätt, standarder, format etc. som efterfrågas i krav från olika parter. Avtalsförslag för producenter som ansluter till transmissionsnätet finns inte framme till detta

samråd. Det ger inte förutsättningar att se en helhetsbild över hur datautbyte är tänkt att ske framgent. Eventuella nationella särdrag som beror på ägarförhållanden behöver överbryggas via dessa avtal så att andemening, effekter av exempelvis 2017/1485 kan nås. Dvs att vi har den leveranssäkerhet och driftsäkerhet som AB Sverige behöver vilket inkluderar krav på effektivitet.

Specifika synpunkter

Huvudavtal - Nationellt systemansvarsavtal (NSA)

P. 5. Här står att avtalet ej ersätter andra befintliga avtal. Finns det redan idag avtal med systemansvariga för distributionssystemet kopplat till datautbytet eller använder man föreskrifterna som stöd för sitt datainsamlande?

P. 10 Punkten reglerar uppsägning och hävning. Vad händer om punkten realiserar och ett avtal upphävs? På vilket sätt kan då Svenska kraftnät få in den data som beskrivs i bilagorna? Vari finns då den rättsliga grunden för att inhämta dessa detaljer?

P. 11. Här regleras tvistelösningen. Det är otydligt vilken situation som träffas av :” ..., dock med undantag för tvist eller tolkning som enligt vid var tidpunkt gällande svensk eller EU-rättslig lagstiftning ska prövas i annan ordning.” Är det stycke två i samma punkt som avses eller finns det andra detaljer som ska prövas i särskild ordning?

För det fall ett införande av den nya systematiken med att Svenska kraftnät endast ska ha avtal med de direktanslutna till transmissionsnätet införs anser vi att det borde framgå av huvudavtalet att det åligger dem med avtal att förmedla vidare data från underliggande nät.

Bilaga - Villkor för utbyte av realtidsdata mellan Svenska kraftnät och systemansvarig för distributionssystem ansluten till Svenska kraftnäts överföringssystem

Definitioner: Planerat avbrott: Förtydliga att det är planerat avbrott i kommunikation som avses.

4.1 Införande period: Tillhandahållande av realtidsdata kan kräva nya komponenter (GPS-klocka finns t.ex. inte i alla anläggningar) här kan tidsaspekten 2028-01-01 ställa till det. Även 2035-01-01 då samtliga kraftsystemobjekt ska inkluderas så måste hänsyn tas till anläggningar med långa cykeltider för modernisering inom till exempel kärnkraft.

Är det någon skillnad mellan ”...för de kraftproduktionsmoduler av typ typ B, C och D och förbrukningsanläggningar...” och texten under 3.1 ”...för samtliga kraftsystemobjekt inom eget och underliggande distributionssystem inom Svenska kraftnäts fastställda observerbarhetsområde...”?

4.2 Realtidsdata som den systemansvariga för distributionssystem ska förse svenskt kraftnät med: Vad gäller för FSM-verifieringsprocessen bör det förtydligas vilka signaler som ska skickas. Tidsmärkning, hänvisning till krav på format, upplösning noggrannhet osv? Kvalitetsflagga kräver förtydligande om det gäller

alla mätvärden. Det behövs tydligare och mer detaljerat underlag, signallistor för realtidsdata, detta bör läggas till i bilagorna eller hänvisas till. Det bör även införas littera för de olika signalerna. Energilager - Klassningen av Energilager, vad räknas in här, Typ B-D, förbrukningsanläggning?

6.1 Mätnoggrannhet för realtidsdata: "...inte överskrider 4 procent": Vad avses: aktiv och reaktiv effekt, frekvens, ström och spänning?

Finns det andra tekniska riktlinjer från Svenska kraftnät eller andra riktlinjer som har ytterligare/andra krav på noggrannhet och vilket ordning/hierarki gäller?

6.4 Tillgänglighet och felavhjälpning: Kan hanteras i eget nät men blir svårt att hantera underliggande systemansvarig för distributionssystemets nät. 99,98 % antar vi syftar på kommunikationslinans tillgänglighet.

Bilaga – Villkor för utbyte av strukturell data mellan Svenska kraftnät och systemansvarig för distributionssystem ansluten till Svenska kraftnäts överföringssystem

Definitioner: Svenska kraftnäts observerbarhetsområde - "... Omfattningen ska revideras minst vart tredje år. Det innebär att ytterligare anläggningsdelar med lägre spänningsnivåer kan komma att inkluderas i observerbarhetsområdet..."

Svårt för systemansvarig för distributionssystemet att värdera vad detta kan innebära i en framtid. Ska det verkligen ingå i detta avtal. Utökas observerbarhetsområdet får avtalet kompletteras med denna förändring?

3.1 Modelleringsansvar och ansvar att förse Svenska kraftnät med data: Dynamisk modellering bör behållas och utföras av Svenska kraftnät. Det är bättre att Svenska kraftnät utför modellering för alla producenter och modeller utifrån den data som skickas via t.ex. insamlingsmallen. I vissa fall är det svårt att få fram vissa data speciellt från äldre anläggningar. Detta har lyfts i det tidigare arbetet med KORRR och bör tas hänsyn till i bilagor eller avtal.

4 Harmonisering och datakvalitet: Hela avsnittet bör förtydligas, till exempel "relevanta" delar i angränsande distributionssystem men också vad dessa ska harmoniseras emot. Procentuella andelar av kraftsystemsobjekt behöver förklaras och förtydligas.

"...tillämpliga delar av ENSTO-E..." – Förtydligas vilka delar som avses.

5.1 Statisk kraftsystemmodell: "IDV/Python-filer – PSS/E-filer" – Kommer att fasas ut och försvinna i och med CGMES, from 2028-01-01?

5.2.1 Dynamikdata för kraftproduktionsmoduler av typ C och D: Varken systemansvariga för distributionssystemet eller producenter kan få fram detta inom rimlig tid.

5.4 Dynamikdata för eget eller underliggande distributionssystem: Det behöver förtydligas vad som ska levereras, gäller det endast data?

Stockholm som ovan

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'LEB' followed by a long horizontal stroke.

Lina Enskog Broman
Enhetschef